

Het gebed van Jabes: 1 Kronieken 4:9,10

Broeders en zusters,

Op vorige bidstonden heb ik stilgestaan bij verschillende gebeden uit de bijbel. We hebben al eens stil gestaan bij Het Onze Vader, bij het gebed van Nehemia en de vorige keer bekeken we het gebed van David.

Vandaag kijken we naar het gebed van Jabes. Een vrij onbekend gebed, of het moet u net zo vergaan zijn als mij, dat uw aandacht getrokken werd door een boekje met dezelfde naam 'het gebed van Jabes'. De schrijver Bruce Wilkinson beweert in dit boekje dat dit gebed van Jabes om overvloedige zegen en een groter gebied een sleutel is tot verhoring. Hij doet het voorkomen dat gemis aan zegeningen je eigen schuld is, omdat je dit gebed niet hebt gebeden. Een zakenman, wiens bedrijf niet lekker loopt is daar zelf schuldig aan. God wil hem zegenen, hij hoeft het alleen maar te vragen. Een vrouw, die graag een groot gezin wil, hoeft alleen maar het gebed van Jabes te bidden en het zal gebeuren. Een zieke heeft zelf de sleutel in handen voor genezing: het gebed van Jabes! Persoonlijk heb ik erg veel moeite met deze benadering. In de eerste plaats denk ik dat op deze manier het beeld van God als Vader wordt aangetast. God is geen 'automaat' in wie je een gebedje stopt, en als dat dan maar het goede gebed is, op de juiste manier geformuleerd, dan verhoort God. Nee, God is een Persoon, een Vader. Een Vader met wie we in relatie mogen leven. Maar dan wel in de juiste verhouding. Hij Vader, wij kinderen. Stel je voor dat mijn kinderen bij elkaar zouden komen en zeiden: wij hebben nu een maniertje gevonden waarop pa ons altijd geeft wat wij vragen. Als je het maar zus en zo vraagt, dan laat hij zich altijd overhalen. Wat zou dat zeggen over de relatie van mijn kinderen met mij als vader? Die kinderen zagen mij als een melkkoe die ze alles konden aftroggelen, maar er is dan toch geen sprake meer van respect en liefde. Een tweede bezwaar is dat op deze manier ons gebed een magische lading krijgt. De bidder gaat het als een soort toverspreuk gebruiken. De essentie van een gebed moet altijd gelegen zijn in de gerichtheid op God zelf en niet op de verhoring van onze wensen.

De schrijver Wilkinson brengt ons met zijn boekje op een verkeerd spoor door ons wijs te maken dat dit gebed een formule is tot verhoring. Toen de discipelen bij Jezus

kwamen met de vraag 'Leer ons bidden' leerde Jezus hen het onze Vader. Hij zei niet 'kijk maar naar Jabes en gebruik dat als formule'.

Wat kunnen we dan leren van Jabes. Laten we eerst eens naar zijn naam kijken. Jabes betekent zoiets als 'hij die smart veroorzaakt'. Wij zouden zeggen 'stuk verdriet'. 'Want' zegt de tekst, 'zijn moeder heeft hem met smart gebaard'. En dat drukte zij uit in zijn naam: "Jabes! Wat heb je me een pijn bezorgd!" Maar was er dan geen vader om dit te corrigeren? Zoals Jakob deed bij de geboorte van zijn jongste zoon? Die bevalling was ook een verschrikking. Het was zo zwaar, dat Rachel stierf in het kraambed. Zij, die zo graag kinderen wilde, noemde haar jongste: Ben-Oni – kind van smart! Maar Jakob wilde niet dat zijn zoon met die naam door het leven ging. En hij maakte ervan: Ben-jamin – kind van mijn rechterhand, gelukskind! Kijk, daar kun je mee voor de dag komen. Maar Jabes moest het heel zijn leven doen met zo'n domper – stuk verdriet! Geloof maar, zo'n naam stempelt je. Zeker in de wereld van het oosten. Er schuilt een kracht in, die je leven kan gaan beheersen. Hij zal het misschien niet elke keer zo bewust hebben gehoord. Per slot van rekening kun je ook ergens aan wennen. Maar toch, telkens als zijn moeder boos of verwijtend zijn naam noemde: Jabes! Dan stak het: Jabes – dat ben ik. Kind van kwelling! Kind van pijn! Stuk verdriet! Wat een last – zo'n naam! Je hoeft niet eens zo te heten, om het toch mee te kunnen voelen. Als je al vroeg merkt: Ik kan nooit iets goed doen. Ze hebben alleen maar last van me. Je vader struikelde over jouw autootje en brak een arm. Wie stond op oma's reumatiekvoet, zodat ze verging van de pijn? Jij! Toen jij op school achter één van de computers zat, crashte het rotding. En alles bevestigt keer op keer: Ik doe toch ook echt alles fout! Stuk ongeluk dat ik ben!

Jabes – stuk verdriet! Hoe komt een mens van zo'n beklemming af? Jabes kiest de weg van het gebed. God van Israël! roept Jabes uit. Zegen mij! Wil de smart, waarmee mijn moeder mij heeft achtervolgd, van mij wegnemen. En dan volgt het gebed om vergroting van zijn gebied, enz. Maar wat is dat eigenlijk voor een gebed? Jabes lijkt wel een christenboer, voor wie zijn land en zijn oogst en zijn beesten op de eerste plaats komen – en daarna pas God. Maar om z'n gebed te begrijpen moet ik iets vertellen over de tijd waarin hij leefde. Tot nu toe heb ik wel heel sterk ingezoomd op die ene persoon van Jabes. Maar nu wil ik mijn focus wat wijder trekken. Want wat is de tijd en de omgeving waarin Jabes heeft geleefd? En wat

kunnen we daaruit opmaken? De verzen van onze tekst staan verscholen in een dorre opsomming van namen. Alleen een heel trouwe bijbellezer, die niets overslaat, zal ze tegenkomen.

En die lange, lange lijst van namen verplaatst ons naar een bepaald deel van Israëls geschiedenis, nl. de tijd van de Richters: Barak en Debora, Gideon, Jefta, Simson. Het is de periode die volgde op de tijd van Jozua. Jozua had Israël het beloofde land binnengeleid. En onder zijn aanvoering was Kanaän veroverd. Iedere stam en ieder geslacht en elke familie had een stuk grond in bezit gekregen. D.w.z. in het kadaster waren zagezegd de grenzen vastgelegd. Maar in veel situaties moesten de Israëlieten het zich nog toe-eigenen. Moesten ze de oorspronkelijke bewoners nog verdrijven. Daar zou God hen bij helpen. Maar daar was al gauw de klad ingekomen. Er had zich een geest van malaise onder het volk gesetteld. Het overgrote deel van Gods volk had de moed verloren om de rest van de Kanaänieten, die nog in het land waren, te bestrijden. Of ze hadden er geen zin meer in. En zo had Israël zich met minder tevreden gesteld dan dat God hen gunde. Ze lieten de Kanaänieten wonen.

Zo werden die een bron van verleiding. Ze zogen Gods kinderen mee in een leven waar God van gruwde. Zo zag de tijd van Jabes eruit. En tegen die achtergrond kunnen we zijn gebed begrijpen. Het is een gebed waarmee hij zich allereerst losscheurt van de doem die op hem zelf drukte. Maar ook van de doem die rustte op zijn volk. Dus, goed begrijpen, Jabes' gebed is typisch een gebed voor een Israëliet in de tijd van de Richters. Hij vraagt om wat hem en zijn familie in dié tijd concreet was beloofd door God. Hij vraagt om te ontvangen wat hij in belofte eigenlijk al gekregen had. Hij vraagt de volledige beschikking over zijn erfdeel. Dat hij het mocht bezitten tot de uiterste grens van wat hem was toegezegd. Hij vraagt voor zichzelf en zijn kinderen om het erfdeel van Gods genade! En daarmee voegt hij zich in Gods plannen om heel Kanaän aan Israël te geven. Gebiedsuitbreiding in de tijd van Richters betekent beslag leggen op de erfenis. In dat kader bidt Jabes of Gods hand met hem mag zijn. En of het kwade van hem mag worden geweerd, zodat geen smart hem treft. Dat bad Jabes in die tijd en onder die omstandigheden. En zijn gebed draagt dus ook de kleur van die tijd en van die omstandigheden. En daarom is het een onherhaalbaar gebed. Want onze tijd en onze omstandigheden zijn anders dan die van hem. Daarom is dit geen gebed dat je zomaar uit de Bijbel kunt plukken. Waarvan je zeggen kunt: Dit is nou een gebed dat past bij ieder kind van God.

We keken naar Jabes en zijn persoonlijke situatie. Toen keken we naar de tijd waarin Jabes leefde en hoe zijn gebed daarbij paste. Maar nu trekken we de kring nog wijder. Want waarom staat dit gebed nu in de Bijbel? En waarom op deze plaats? Dan moet u weten dat de boeken Kronieken zijn geschreven in de tijd van na de Babylonische ballingschap. Als u het slotgedeelte van 2 Kronieken vergelijkt met het eerste deel van Ezra, dan zal het u opvallen dat dat haast woordelijk gelijk is.

Kronieken, Ezra en Nehemia vormden dan ook oorspronkelijk één geheel. Geschreven in de tijd dat Israël uit Babel was teruggekeerd naar het beloofde land.

Het was een tijd waarin ze te kampen hadden met veel tegenslag. Een tijd waarin ze het gevoel kregen: Het wordt nooit meer wat met ons! Israël had echt een Jabes-gevoel: We zijn een stuk verdriet! Wat stellen we nog voor?

Nu, in die periode stuitte de schrijver van Kronieken op het verhaal van Jabes. En hij nam het in zijn boek op om daar zijn tijdgenoten mee te bemoedigen. Kijk naar Jabes – dat kind van smart! Hoe hij zich uitstreckte naar God! En hoe God hem in zijn dienst nam en met hem was en zijn smart overwon. Laat je niet beheersen door de tegenslagen die ons overkomen. Bidt je er een weg doorheen en bovenuit! Dat mocht in die tijd van na de ballingschap toch een enorme opsteker zijn?

Kijk, zo is de biddende Jabes ook voor ons vandaag een voorbeeld.

Dat kan individueel zijn – als ons persoonlijk leven trekken vertoont van zijn leven.

Maar ik denk ook aan de situatie van de kerk. Die lijkt wel wat op de situatie van Israël na de ballingschap. Tenminste, in Nederland en in Europa. Een kerk die niet veel meer voorstelt en op haar retour is. Steeds minder mensen vinden de kerk nog aantrekkelijk. De statistieken liegen er niet om. Zoiets kan verlamdend werken. Is het tij nog te keren? Welke kansen heeft het evangelie nog? Wat zullen we ons druk maken, als toch niemand nog naar ons luisteren wil? Ja, dan kan een figuur als Jabes ons ook inspireren. Leg je niet neer bij je lot alsof dat onveranderlijk en onomkeerbaar is. Roep God aan en smee Hem om ruimte.

Kom, Jezus, kom, vul dit land met uw heerlijkheid.

Kom, Heilige Geest, stort op ons uw vuur.

Spreek, Heer, uw woord – dat het licht overwint.

Amen